

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. HALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON : 2-37. SZÁM.

Akiket a magyar nép iránti szeretet fűzött össze.

Magyar nép fiai — magyar nép prófétái.

Petőfi Nagyszalontán többször megfordult. Mindenkor Arany János vonzotta oda. Mindketten népi sorból származtak. Mindkettőjüknek egy volt a céljuk: az egészséges, becsületes jellemű magyar népet tenni uralkodóvá a politikában és a költészetben egyaránt. Petőfi volt közöttük a fiatalabb, mégis ő vágott magának előbb utat a magasba. Sok-sok szép versével, de különösen a *János vitéz* c. gyönyörűen népies és mégis tökéletes elbeszélésével vitte be a nép-nemzeti művészetet a magyar költészet világába. Arany János 1847-ben vált országszerte híressé az ő *Toldi* című elbeszélő költeményével. Mikor Petőfi Arany Toldiját olvasta, az addig ismeretlen Arany Jánost versben és külön levéllel is üdvözölte, dicsőítette és barátságába fogadta. Prófétaí ihlettel jelölte meg a magyar költőnek feladatát a következő két szép versszakban :

Arany János teljesen egyetért és együtt érez Petőfivel a nép szeretetében. Ő is a nép fia, ő is a nép daltoka kíván lenni. Azt válaszolja Petőfinek :

S mi vagyok én, Kérded? Egy népi
[sarjadék,
Ki törzsömnek élek, érette, általa ...
Sorsa az én sorsom s ha dalra
[olvadék:
Otthon leli magát ajaktom dala...

ARANY JÁNOS.

Petőfi az igazi költő előtt s így Arany János előtt is szinte gyermeki tisztelettel és csodálattal fejezte ki elismerését. A valódi érdemet becsülte, a mesterkedést és az üres fecsegést utálta. Ebben is egyezett a két nagy ember természete. Így hát csak természetes, hogy lelkük nemcsak egybe találkozott, hanem a legmélyebb, a sirig, sőt azon túl is tartó barátságba forrott össze. Egy volt a céljuk, egy volt a lelkületük, egy volt az eszközüik.

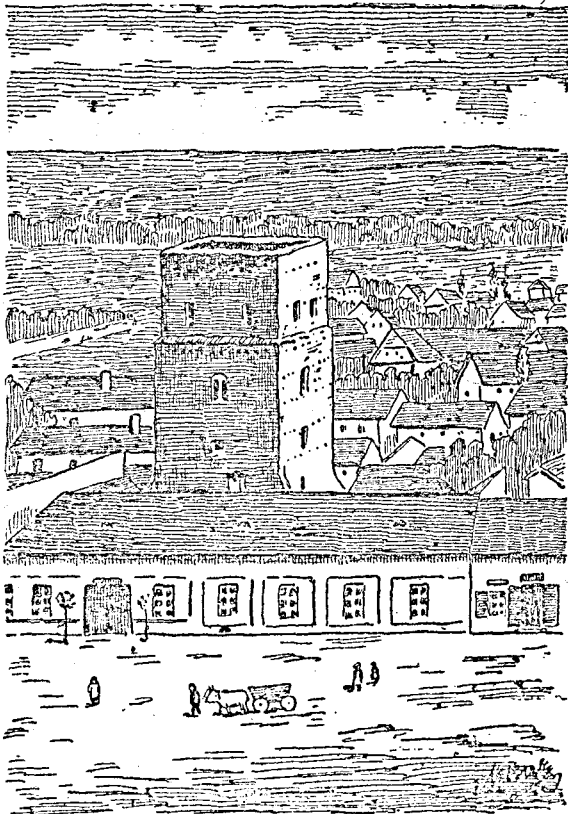
A barátságot a büszkének és nagyralátónak

S ez az igaz költő, ki a nép ajkára
Hullatja keblének mennyel manáját,
A szegény népi olyan felhős láthatára
S felhők közt kék eget csak néhanapján lát.

Nagy fáradságot ha nem enyhíti más
Enyhítsük mi költők, daloljunk számára,
Legyen minden dalunk egy-egy vilgasztalás,
Egy édes álom a kemény nyoszolyára.

híresztelt Petőfi kezdte el írásban, levél útján. A sűrű levélváltásra természetsszerűleg támadt a vágy, hogy személyesen is összebarátkozzanak. S most 1847 június elején a szerelmes, a boldog vőlegény Petőfi fölkeresi Szalonta városa segédjegyzőjét, Arany Jánost, hogy boldogságban töltsenek néhány napot. Ezért mondja Petőfi Aranyt *új* barátjának. De csak személy szerint volt új, lélekszerint régi rokon, barát és ismerős.

Arany János ez időben már családos ember volt. Felesége Ercsey Juliánna, egy minden tekintetben tökéletes és megértő feleség és asszony, akinek tiszta, nemes lelkét semmi sem mutatja jobban, mint az, hogy sohase beszélte magáról. Szalontai leány volt, egy ügyvédnek árvája. A házat két gyermeknek a vidámsága verte föl: a Lacié, ki később szintén jó hírnevű költő és politikus lett és a Juliskáé, ki felnövekedve Szél Kálmán szalontai református papnak lett korán sirba dőlt élettársa. Ekkor Arany János még teljes zavartalanságban élt és élvezte a csendes családi élet békés örömeit. Petőfit szívesen fogadták házukba, lelkükbe. Im ezekért mondja e napokat Petőfi élete legboldogabb perceinek.

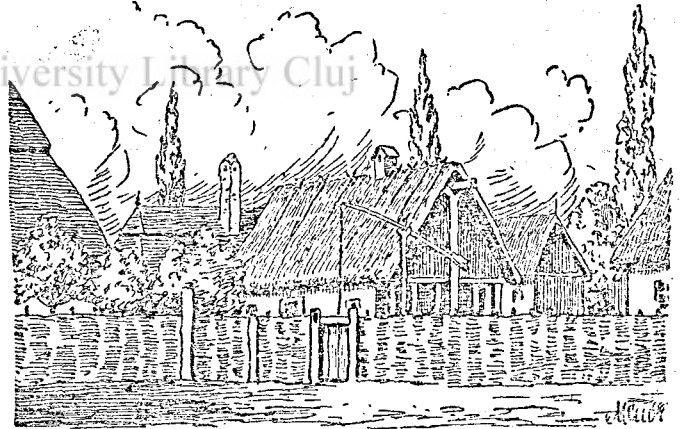
A NAGYSZALONTAI CSONKA TORONY

Arany ezt írja a nála időző Petőfiről: „Irt néhány verset (összesen hatot), engem lerajzolt

és a csonka tornyot, melyet meg is verselt. *Sári nénit* ott írta, egy öreg asszony adván neki tárgyat, ki az 1847-ki tűzvész alkalmával fedél nélkül maradt s nálam a szinben vont meg magát, míg jobb helyet kap. Akkor írta Laci fiannak a verset, ki akkor három éves volt s kit igen szeretett nagyokat ütven fenekére, az ő módja szerint. Gyermekeim is igen szerették, mert ő igen kedves tudott lenni azok irányában, ha akart.“

A költő rajzai tényleg fennmaradtak. De igaza van Aranynak, a rajzoknál becsesebb emléke e látogatásnak az a hat vers, amit ekkor és itt írt. Azok között is legszebbek *A csonka torony*, *A gólya* és az *Arany Lacinak* címűek. (A szalontai csonka toronyról Arany János írt egy szép költeményt, mai irodalmi rovatunkban közöljük.)

Arany János bizonyosan megmutogatta Petőfinek a csonka tornyon kívül Szalonta egyéb látnivalóit is. Együtt gyönyörködtek az erős, egészséges szalontai hajdu-magyarságban, annak viseletében. Megnézték talán a többi *bogárhátu*

ARANY JÁNOS SZÜLŐHÁZA.

épület között azt a házat is, amelyikben Arany János született. Kiballagtak a határra, hol a gyermek Arany el-elmadarászgatott s bejárták az egykoru törökcsatákról emlékezetes helyeket is. Barangolás közben kinyitották egymásnak lelkük könyvét, elbeszélgettek küzdelmes ifjúságukról, a magyar nép sorsáról, lelki világáról, jövődjéről. Meghánták vetették jövődjő műveiket. Egyszóval a két nagyszellem tökéletesen egybeforrott s oly gyönyörűséges barátságba nőtt össze, amelynek tiszta és zavartalan fenségéhez hasonló csak egy van még. A németek két nagy költőjének Schillernek és Goethe-nek a barátsága.

Az Arany és Petőfi barátságának külső emléke, jele az a számos költemény és levél,

amit egymáshoz írtak ezután is. Petőfi, mint fiatal házas, feleségével együtt is meglátogatja Aranyékát. Minden családi örömeinek Aranyt részesévé teszi, fiának keresztapául kéri föl s mikor a csatátérre siet, mikor felesége nagy beteg, családját s imádott feleségét Aranyékra bizza. Soha kettőjük között össze-zörrenés nem volt és Arany János az oly korán elhunyt költőt még 30 év múltán is siratja s a lelkére neheződő fájdalomnak a haza keserves sorsa mellett egyik legfőbb oka éppen a Petőfi elvesztése. Ennek a nemes barátságnak *eszméi* kincseit pedig a két költő levelezésében és verseiben foglalt érzelmek és gondolatok tárják föl számunkra. Nem tudok, nem képzelek, különösen ifju magyar lélek számára, de általában is szebb, felemelőbb, a lelket jóra átforgatóbb olvasmányt, mint a két nagy szellemnek e költeményekben és levelekben előttünk álló összeölelkezését.

Dr. Kristóf György.

A Magyar Nemzeti Párt Országos Szervezése.

A Magyar Nemzeti Párt központi bizottsága folyó hó 10-én tartott értekezletén a párt országos szervezését elhatározta. A szervezkedő nagygyűlést *folyó évi augusztus hó 6-án d. u. 6 órakor tartja meg Kolozsvárt, a Központi szálló (Nagy Gábor-féle vendéglő) emeleti termében.* A párt ügyeinek vitelére és a szervező nagygyűlés előkészítésére ideiglenes, százhusz tagból álló választmányt alakított. Ezen választmány az alábbi felhívást intézi a magyar testvérekhez:

Magyarok!

A romániai magyarságot egy újabb helyzet elé állította az a tény, hogy a kormány a Magyar Szövetség működését törvényes alap nélkül ismét betiltotta.

Szükségünk van ezért egy olyan állandó szervezetre, amelynek az állami alaptörvények által biztosított létét és működését a mindenkor kormányok önkénye nem korlátozhatja.

Szükséges ez a szerv annál is inkább, hogy ez vehesse kezébe a romániai magyarság emberi és nemzeti kisebbségi jogainak megvédését mindig, amidőn arra szükség van és amidőn a magyar nemzeti kisebbség képviselőire hívott Magyar Szövetség működésében akadályozva van.

Román állampolgárok vagyunk, de hogy mint ilyenek ne csak kötelességeink legyenek, hanem jogaink is, szükséges szervezkednünk és pedig olyan szervezetbe tömörülnünk, amelyik a Magyar Szövetség mindenki által ismert programját teszi magáévá.

Ez a szerv a Magyar Nemzeti Párt, amit azért hívunk volt életre, hogy a magyarság emberi és politikai jogainak védője legyen és országos szervezetét azért akarjuk most teljesen kiépíteni, hogy általa az egész romániai magyarság egy politikai egységben forrjon össze és így vivja ki eddig csak papíron levő kisebbségi jogait.

Mint politikai párt, a napi politika fegyverével harcolunk. Fegyvereink változhatnak tehát, de célunk mindig egy marad: „A romániai magyarság nemzeti kisebbségi jogainak kivívása és annak, amit megszerztünk, minden erőnkkel és tehetségünkkel való megtartása.”

Mint nemzeti kisebbség, azt kívánjuk, hogy a gyulafehérvári határozatok által önként elismert és a trianoni békeokmányban megállapított nemzeti kisebbségi jogaink külön állami alaptörvényben legyenek biztosítva és hogy ez a törvény ne csak papír legyen, hanem élő valóság; ami által — mint egyenrangú állampolgárok — bele illeszkedünk az állami keretekbe. Kívánjuk, hogy az állami alaptörvény ismerje el és biztosítsa a Magyar Szövetség létét, mint amely szerv a magyar nemzeti kisebbségnek a trianoni békeokmány szerint jogosult képviselője.

Kívánjuk a jogállam mindazon biztosítékát, ami az egyén szabadságának és a társadalom független tevékenységének az esetleges hatalmi önkény ellen való megvédésére szükséges, követeljük elsősorban a választói névjegyzékek haladéktalan kijavítását, és azokba minden olyan magyar ember felvételét, aki a ma érvényes rendelet-törvények szerint választójoggal bír és a névjegyzékből kihagyatott, követeljük a legteljesebb egyesülési, gyülekezési és sajtószabadságot, az utóbbi biztosítékul az esküdtszékbíráskodás visszaállítását, a művelődési és jótékonycélokra szolgáló egyházi, iskolai, alapítványi, közbirtokossági és minden hasonló természeti vagyon sérihetetlenségének biztosítását. Követeljük az egyházi és törvényhatósági, valamint a munkásbiztosító és más érdekképviseleti szervek önkormányzatának visszaállítását, a kivételes rendszabályok, különösen pedig a katonai bíráskodás és sajtócenzura, haladéktalan eltörlését.

Ezek a célok minden magyar emberrel közösek és ezért küzdő sorainkban szívesen látunk minden magyar embert, hogy pártunkat demokratikus alapokon fejleszthessük ki és így tegyük a magyar nemzeti kisebbség igazi képviselőjévé.

Nem támadjuk más magyar emberek ellenkező világfelfogását, mert érezzük és hisszük, hogy a magyarság nagy céljaiért folyó küzdelem el minden félreértést és egy táborba hoz össze mindnyájunkat kisebbségi jogainkért való küzdelemünkben

Országos szervező gyűlésünket folyó évi aug

hó 6-án kívánjuk megtartani. Azon a napon tehát, amikor eszeleg a Magyar Szövetség is megtarthatja ujjászervező gyűlését és amikor minden, a nemzeti kisebbségi jogért igazán küzdeni akaró magyart Kolozsvárra hív a kötelesség.

A gyűlés tárgysorozatát később közöljük. Kérünk minden magyar embert a közös cél érdekében való együttműködésre és arra, hogy észrevételeivel, gondolataival és figyelmeztetéseivel járuljon hozzá a szervezkedés nagy munkájához.

Minden megkeresés a Magyar Nemzeti Párt országos szervező bizottságának irodájába Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 35. sz. alá intézendő.

Kolozsvár, 1922. július hó 14-én.

Itt említjük meg, hogy a Magyar Nemzeti Párt nem kívánja a Magyar Szövetség céljait kisajátítani és legkevésbé működését feleslegessé tenni, a párt röviden kifejezett célja; *a Magyar Szövetség programjának megvalósítása a politikai küzdő téren, a nép kisebbségi jogainak megszerzése és ebből a célból a Magyar Szövetség zavartalan működésének intézményes biztosítása.*

A szervezkedő nagygyűlés együtt óhajja látni a romániai magyarság képviselőit, akikkel a párt vidéki tagozatainak megalakítása feletti tárgyalás a szervezkedő nagygyűlés legfontosabb feladata lesz.

KÜLFÖLD

A hágai konferencia sikertelensége.

Ma már azt találgatják a lapok, hogy melyik közeli napon zárul be a hágai tanácskozás. A kudarcról mindenki meg van győződve, a hágai konferencia a genuai sorsára jutott. A bukás oka is ugyanaz: az oroszok a magántulajdont az idegeneknek sem akarják visszaadni, mert attól félnek, hogy ezzel a hatalom alapjait rugnák ki maguk alól. Az antant politikáját tehát ezen a téren is újabb kudarc érte.

Ujabb politikai merénylet. A népek elégedetlen, forrongó hangulata itt is, ott is véres merényletekben tör ki. Az angol Wilson, a német Rathenau meggyilkolása és a magyar bomba-merényletek után most arról jött hír, hogy Millerandot, a francia köztársasági elnököt is el akarták tenni láb alól. Július 14-én, a franciák nagy nemzeti ünnepén történt a dolog. Az ünnepségekről hazatérő autók közül az egyikre abban a hiszemben lőtt rá revolverével egy kommunista, hogy a köztársasági elnök ül benne. Föltevésében azonban csalódott, mert nem az elnök, hanem a rendőrfőnökült a célbavett autóban. A lövések különben a rendőrfőnököt sem sebeztek meg. Az eset nagy izgalmat okozott

Párisban, a merénylőt a helyszínén félholtra verték.

Magyarország helyzetének megbeszélése az angol parlamentben. Egy angol képviselő, Wedgwood nagy beszédet mondott a parlamentben a magyar kérdéstről. Előadta, hogy tüzetesen ismeri és személyesen tanulmányozta Magyarország helyzetét, Meggyőződése, hogy Magyarországot gazdaságilag segíyezni kell, a kemény béke-feltételeket enyhíteni kell, mert Magyarország amúgy is rengeteget szenvedett a bolsevizmustól és a későbbi megszállásoktól. Most saját erején igyekszik rendbe jönni, ám a hatalmaknak vigyázniok kell, hogy a hősi erőfeszítés ne bukjk meg a kegyetlen békefeltételeken. Wedgwood nem kapott választ a kormány részéről, mire újból kijelentette, hogy nem engedi ezt a kérdést agyonhallgatni, a kormánynak nyilatkoznia kell a magyar kérdésben elfoglalt álláspontjáról.

Románia nem vállalkozik ka'andokra. Sok szó esett a lapokban a bolgár bandáknak a szomszédok ellen intézett támadásairól. Románia, Jugoszlávia, Görögország közös jegyzékben tiltakoztak a bolgár kormánynál a támadások ellen, sőt Jugoszlávia háborus hurokat kezdett pengetni Bulgária ellen. Ekkor Bulgária a Népszövetséget kérte föl a szomszéd államok panaszainak megbírlására. A népszövetség meg is idézte Jugoszláviát a bizonyítékok előadására. Bratianu miniszterelnök közben értesítette a jugoszláv kormányt, hogy a bolgár banda-támadásoknak nem volt politikai háttere. Görögország hasonló értelemben foglalt állást. Jugoszláviának tehát most egyedül kell helyt állania a Bulgária ellen támasztott vádakért.

Néger katonák gaztette Németországban. A franciák Németország megszállására afrikai néger csapatokat is alkalmaznak. Ezek az európai keresztény erkölcsöknak fittyet hányanak és a művelt német városokban kényükre kedvükre garázdálkodnak. Közlebb-ről a német parlamentben nagy felháborodással tárgyalták, hogy a francia szolgálatban álló félvad négerék milyen gazságot követek el. Három néger katona ugyanis egy Gucke Trude nevű leányt séta közben elragadott s miután szerencsétlen áldozatukat megbecsületlenül tették, mindjárt gaztettük színhelyén meg is gyilkolták. A rémes gyilkosság nemcsak Németországban, de Angliában és Amerikában is nagy felháborodást keltett.

A gyűlölködés áldozatai. Pécsen történt, hogy a szerb konzult meggondolatlan fiatal emberek megsértették. A magyar kormány igyekezett a sérelmet békésen elintézni. A szerbek azonban a magyar elégtételadással nem voltak megelégedve s boszujukat példátlan megtorlással igyekeztek kitzölteni. Minden előzetes értesítés nélkül összefogdosztak kétszáz jugoszláviai magyart és a bucsuzásra is alig engedvén időt, szenes vasuti

kocsikban a határra szállították és Magyarországra tolaták őket. Ez a kegyetlen eljárás nagy felháborodást váltott ki a magyar parlamentben. A kiutasítottak javára nagy összegeket gyűjtöttek és diplomáciai úton is igyekeznek védelmet biztosítani számukra.

HÍREK

Az erdélyi református egyház közgyűlése. Az erdélyi ref. egyházkerület f. é. július hó 15., 16. és 17. é. tartotta meg ez évi rendes közgyűlését. A külső méreteiben is impozáns gyűlés igen fontos és nagy jelentőségű kérdéseket tárgyalt. A gyűlés fényét emelte az amerikai angol vendégek *Dr. J. Good* és *Dr. Schäfert*, mindketten Philadelphiából, valamint *Dr. Ravasz* László dunamelléki püspök jelenléte. Az első nap kiemelkedő tárgya volt *Nagy* Károly erdélyi püspök sok helyütt fájdalmasan — szép jelentése. Bevezetésében megemlékezett a 300 éves Bethlen főiskola alapítójáról *Bethlen Gábor* nagy történelmi alakjáról. Példaképpül állította oda a mai nemzedék elé az ő igazi — magyar demokráciáját. Azt a demokráciát, mely a nép művelésében gyökeredzik s a lelkek nemesítésében csucsosodik. Szólt a százéves *Petőfi*-ről, kinek lángoló haza- és fajszeretete, tiszta és hamisítatlan magyarsága, a nagy katasztrófa után is ezerfelé tépett nemzet eszménye kell hogy legyen s amely egyszersmind az egyetlen talizmán a mai sokféle hamis és galád szétbontó törekvésekkel szemben. Megható volt a püspöki jelentésnek az a része, melyben azt a hősiesség küzdelmet vázolta, melyet a ref. egyháznak viselnie kell a nép iskolájáért. A terjedelmes és gyönyörű írásművészettel szerkesztett jelentés mély hatást tett a gyűlés tagjaira. A jelentés felolvasása után hosszasan ünnepelték a ref. egyház főpásztorát. Vasárnap az új papok felszentelése után d. u. nagy *Petőfi* hangverseny volt az amerikai angol vendégek tiszteletére. A hatalmas farkas-utcai templomot zsúfolásig megtöltötte a közönség, kinek ritka és nemes élvezetben volt része az előadott ének és zeneszámokban. Hétfőn a rendes tanácskozás folytatódott. Az iskola-kérdésben nagyjelentőségű határozatot hozott a gyűlés. A felekezeti iskolák fenntartása mellett foglalván állást, az egyetemes adózás elvén kívánja az iskola-fenntartás kérdését megoldani. (A nagyfontosságú kérdésre még visszatérünk!) Az első nap d. u. megejtett szavazás alkalmával egyházkerületi főjegyzővé nagy többséggel dr. *Makkai* Sándor theol. igazgatót választották meg. Az egyházkerületi főjegyző a püspök első munkatársa s dr. *Makkai* Sándor személyében fiatalága dacára az egyházkormányzat egy nagy tudású, tiszta jellemű vezetőt nyert, kinek tevékenységétől sok üdvös dolog vár a ref. egyház. A gyűlésen mindvégig meleg érdeklődéssel vettek részt Erdély vezetőemberei, a Bethlen, Zeyk, Bánffy, Ugron sib. család tagjai is. A gyűlés hétfőn este lelkes hangulatban ért véget melegen ünnepelve a fáradságot és időt, egészséget nem kímélő, de egész szívét-lelkét a köznek áldozó *Nagy* Károly püspököt.

Segesvári és fejedegyházi *Petőfi*-ünnep programja. A Romániához csatolt magyarság nagy lelkesedéssel készül a *Petőfi* centennáriumi megünneplésére.

Az első *Petőfi*-ünnep július 30. án és 31. én lesz Segesvárott, illetőleg a fejedegyházi csatatéren a következő programmal: Az ünnep előestéjén Segesvárott a régi templom tornyából, vagy más magaslatról ének- és zene-szerenád. A városból látható bérceken örömlüzek, mozsárágyu lövésekkel. Jul. 31. én reggel 8 órakor a helyi róm. kath. és unitárius templomokban istentisztelet tartása. 9 órakor kivonulás a fejedegyházi csatatérre: ott az Udvarhelyvármegyéből és a Székelyföldről érkező székely nép soraival együtt az emlékoszlop közelében kijelölt téren elhelyezkedés. A csatatéri ünnep programja a következő: 1. Honfidal. Éneklük a Magyar Dalszövetség vezetése alatt álló összes dal-karok, 2. Az ünnepélyt megnyitja Dózsa Endre az E. I. T. elnöke. 3. Énekszám. (Árvalányhaj, *Petőfi*-től). 4. Emlékbeszéd, tariaja: Sándor József, az Emke t. alelnök-főtitkára. 5. *Petőfi* emlékvors, Szabolcska Mihálytól. 6. Ima a sir, vagy emlékoszlopnál: Kirchknopf Gusztávtól. 7. Az emlékoszlop megkoszorúzása: Biró Lajos székelyudvarhelyi róm. kath. tanártól. 8. Himnusz. A közönséggel együtt éneklük a székelyudvarhelyi dalárda. Ünnep után bevonulás a városba és ott társas ebéd a kijelölt helyeken. Délután 3 óráig a szabadban rendezendő népiünnep.

A katolikus státus igazgatóságának gyűlése. Július 13-án a katolikus státus igazgatótanácsa Br. Jósikat Samu világi elnök vezetése alatt gyűlést tartott. Foglalkoztak a felekezeti tanárok és tanítók nyugdíjügyével és elhatározták, hogy a rendezés sürgetése végett újból a kormányhoz fordulnak. Nagy aggodalmat keltett a kisajátítások ügye. Nyilvánvaló, hogy amennyiben a státus birtokait az 1913. évbeli árakon sajátítják ki, az erdélyi katolikus egyházmegye nem tud a saját költségén intézményeket fenntartani, aminek a jogát a békeszerződés kifejezetten biztosítja. Az igazgatótanács újlag tiltakozni fog a kisajátítás ellen.

A székelyföldi törvényszékek. Az igazságügyi miniszter egy magyar újságíróknak közelebből olyan értelmű nyilatkozatot tett, hogy a megszüntetett székelyföldi törvényszékeket rövidesen visszaállítják és a bírakat is kinevezik.

Gróf Majláth püspök bérmautja. Gróf Majláth püspök a héten a hunyadmegyei katolikus egyházakat keresi föl bérma-utján. Déván a város közönsége nagy ünnepélyességgel fogadta és 25 éves jubileuma alkalmából melegen ünnepelte a népszerű főpásztort.

Sándor János halála. Magyarország közelmúlt történetének egyik legérdemesebb alakja, Sándor János, Budapesten meghalt. Erdélyi ember volt, kiváló képességei a vármegyei élet terén nyilatkoztak meg. Mint Tisza István sógora, ennek legjobb munkatársai közé tartozott s a forradalom előtt belügyministerséget viselt. A forradalom kitörése és a Tisza halála rendítették meg erejét annyira, hogy aránylag korán, 62 éves korában sirba szállott.

Sulyos vasuti szerencsétlenség. Riasztó hír verte föl folyó hó 14. én délelőtt a kolozsvári közönség nyugalmát. Arról szól a hír, hogy a Bukarest—Kolozsvár közti közlekedő gyorsvonal összeütközött egy személyvonattal és rengeteg haláleset és sebesülés történt. Az első értesítéseket szerencsére enyhítették a későbbiek. Kiderül, hogy az áldozatok száma jóval kevesebb, mint ahogy az előző hírek mondták, bár így is

megdöbbenő a szerencsétlenség, mivel 7 utas halt meg és mintegy 30 szenvedett kisebb-nagyobb sebesülést. A szerencsétlenség oka is tisztázódott. Nem összeűt közés történt, hanem az, hogy egy megáradt folyócska beton-hídja beszakadt a nehéz német mozdony alatt. Amint a vizsgálat kiderítette, csak a szerencsés véletlennek köszönhető, hogy a vagonok nagy része nem zuhant a mozdony után a folyóba.

Skárlát járvány a Székelyföldön. A leggonoszabb ellenség: a skárlát ellen írt cikkünket szomorúan időszertűvé teszi a járványnak székelyföldi pusztítása. Nemcsak a falvakon, hanem a városokban is kegyetlenül pusztít a skárlát. Legutóbb Székelyudvarhelyről vettük a hírt, hogy 40—50 gyermek fekszik a félelmes betegségben. Vajha a cikkeinkből megtanulták volna az olvasók az óvó-rendszabályokat!

A levelező-lap portója. Sokan vannak bizonytalanságban afelől, hogy a postadíjak emelése kiterjed-e a levelező-lapokra is. Közöljük, hogy a levelező-lapok díja a régi maradt, vagyis 50 bani rendes és 10 bani segélybélyeg.

Kolera esetek Bukarestben. Románia keleti szomszédságában, Ukrajnában régóta dühöng a kolera. Előrelátható volt, hogy a veszedelmes járvány átép a Dnyeszter folyón. Hír szerint ma már Bukarestben is megkezdte pusztítását. Az egészségügyi szervek mindent megtesznek a kolera elfojtására.

Hamis bankók. Lapjelentések szerint a román nemzeti bank rövidesen becseréli a 20, 100, 500 leus bankjegyeket, mivel nagyon sok a hamisítvány közöttük.

A magyar posta-takarékpenztár felszámolása. Az utódállamok részvételével július közepén indultak meg azok a tanácskozások, amelyek a magyar postatakarékbetétek kifizetéséről intézkednek. Aki követelését bejelentette, a tanácskozásokon megállapított fizetési kulcs szerint vissza fogja kapni betétjét.

Két betörő új furfangja. Máramaroszigeten az utcán kóborló két betörő észreveszi, hogy az egyik jómódu családnál nagy társaság élénk beszélgetéssel tölti idejét. A hőségben tárva nyitva álló ablakokon keresztül kikémelelik, hogy a társaság a ruhákat hol tette le. Erre, hogy az együttlevők figyelmét föltétlen lekössék, egy denevért kerítettek, azt beeresztették az ablakon át a társalgó szobába. Ők pedig, amíg a háziak a vendégekkel együtt a denevért üzték, az ablakon át egy 20.000 leu értékű prémkabátot elloptak. Az ötlet azonban annyira rávallott a szerzőkre, hogy a rendőrség a lopásért két jól ismert betörőt egyenesen gyanuba vett és csakhamar el is csípte őket bundástól.

Az erdélyi róm. katolikus státus közgyűlése. Az erdélyi római katolikus státus novemberben szokta tartani évi közgyűlését. Az idén ettől a szokástól eltért és a közgyűlést augusztus 10 én fogja megtartani. Ekkor fogja ugyanis gróf Majláth Gusztáv Károly püspök 25 éves főpásztori jubileumát a maga részéről megünnepelni. Majláth püspök 25 évvel ezelőtt augusztus 10-én elnökölt első ízben a státus ülésén.

A tordai dalkör ünnepe. Írtunk már róla, hogy a tordai dalkör 50 éves jubileumának megünnepelésére készül. A rendezőség annak a közlésére kért fel, hogy közbejött és leküzdhetetlen akadályok miatt az ünnepély augusztus 12, 13, 14-ről későbbi időre marad. Az újabb

terminust annak idején kellő módon publikálni fogja az elnökség.

Munkaidő Svájcban. A svájci nemzetgyűlés a napi 8 órás munkaidőt fölemelte, úgy, hogy ezután egy hétre 54 óra fog esni 48 óra helyett.

Valuta-jegyzés.

1922. július 17-én, Bukarest.	
1 dollár	= 179.— Leu
1 francia frank	= 14.45 "
1 svájci frank	= 32.90 "
1 angol font st.	= 740.— "
1 csehszokol	= 3.95 "
1 szerb dinár	= 2.05 "
1 olasz lira	= 7.70 "
100 német márka	= 40.— "
100 magyar kor.	= 16.— "

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLELET

Mitől férges a szilva?

A gyümölcsfák közül igen sokszor a legmostohább bánásmódban a szilvafa részesül. Legtöbb helyen a szilvafák nincsenek rendszeresen ültetve, hanem elhullott magról, vagy sarjhajtásról szaporodva, sűrűn egymás mellett teremnek, ahol csakhamar felnyulnak, felkapaszkodnak, évről-évre egy-egy águk elszárad, míg végre teljesen kipusztulnak.

Rendszeren a szilva férgesedését is csak akkor veszik észre, mikor a férgesedéstől a termések időelőtt érni, kékülni, vagy sárgulni kezdenek. Pedig, ha a fa alatt széjjel nézünk, a földön igen sok apró zöld szilvát találunk, aminek az okozója a *poloskaszagu darázs* és a *szilvamoly* kukaca.

A poloskaszagu darázs a szilvát rendszeren már akkor támadja meg, amikor a gyümölcs még csak bab szem nagyságu, azáltal, hogy a szilvába egy-egy petét rak. A petéből kikerülő féreg a gyümölcsbe jókora lyukat fur, belsejét kirágja, odvassá teszi s ezért hull le a fáról. Az apró hernyó színe mocskosfehér s ha ujjunkkal szétdörzsöljük, a poloskára emlékeztető szaga van. A lehullott gyümölcsben csak addig marad, míg jókora nagyságot elér, azután onnan kimászik és csakhamar bebábozódik. A poloskaszagu darázs kártételei előfordulnak körténél, almánál, kajszinbaracknál is. A poloskaszagu daráznál egy pár héttel később szokott fellépni a *szilva moly*, mely ugyanolyan körülmények között helyezi el petéit, mint az előbbi. A szilvamoly hernyója már jóval nagyobb, husvörös színű. A megtámadott szilva megszinesedik és a felületen, a szurás

helyén, egy kis gyantyszerű gyöngyszem képződik. A szilvában a féreg teljes kifejlődését a gyümölcs lehullásával éri el, itt rövid ideig marad, bebábozódik s ha az az év kedvező neki, még ugyanazon évben a második ivadékot is létrehozza.

Mindkét kártevő ellen úgy védekezünk, hogy a fákról időközönként a férges gyümölcsöt könnyedén lerázogatjuk, a földről felszedjük és jó mélyen a földbe ássuk. Mivel a hernyók leginkább a földben bábozódnak be, a fák alatt a talajt ősszel jó mélyen felássuk, hogy onnan a föld felszínére fel ne jöhessenek. Ha ilyen módon a férgek pusztítását évről-évre lelkiismeretesen, szorgalmasan elvégezzük, úgy évről-évre kevesebb és kevesebb férges szilvára fogunk akadni.

P. Nagy Sándor.

Gyors tempóban osztják a földet! Az agrárreformról szóló törvényben a felebbezési szakaszt úgy módosították, hogy a földosztó bizottságok döntése ellen öt nap alatt lehet fellebbezni. A bizottság döntését az érdekelt feleknek nem kézbesítik, hanem az illető községben kifüggesztés útján csak közhírré teszik. Az öt nap pedig a közzétételtől számítva jár le. Ez az eljárás már az illető helységben lakókra nézve is nagy gondot jelent, de még nagyobbat a távollakókra nézve, mert az ilyenek megbízottat kell hogy ott tarissanak, aki nap-nap után járja a községházát, vajjon nincs-e valami végzetes döntés a rács alatt megbízója számára kifüggesztve. Sajnos, a bármennyire indokolt fellebbezéseknek sincs sok foganatjuk, mert a földosztás, amint azt az unitárius egyház képviselőjének szemébe mondta a földosztó bíró, itt ma hatalmi kérdés.

Változás a telekkönyvnel. Akik a földmérésről írott cikksorozatunkat figyelemmel kísérték, azok a telekkönyv kezelésében sok járatosságot szereztek. Ezek ismerni fogják a telekkönyv A), B) és C) lapjait. Gazdameber tudja, hogy, ha takarékpénztárból hitelt akar szerezni vagy földbirtokát illetőleg valami ügyben hivatalos beadványt kell kiállítani, mindentűtt telekkönyvi másolatra van szüksége. A másolatok kiállításának új ára van. A kolozsvári igazságügyi reszort 1879—922. sz. alatt rendeletet tett közzé, melynek értelmében a hatóság ezentul a telekkönyvi okiratokat ill. másolatokat (A, és B) lapról ivenként 20 leuért állítja ki. Ha a C) lapra is szüksége van valakinek, ezért ivenként 30 leu fizetendő. Térképmásolat szintén 20 leu s ha a szomszédparcellákat is feltüntetik (ezt parcellaazonosításnak hívják) akkor parcellánként 10—10 leu ráfizetendő. Ezenkívül ivenként 12 leu 50 bani bélyeg teendő úgy a másolatokra, mint a térképre.

Egyszázalékos forgalmi adó fizetendő az eladott ingatlanok: házak és földek után. A telekkönyvi átírás csakis ezen adó lefizetése után történik meg. De

fizetendő az 1 százalékos adó a marhaleadásnál is, ha évente legalább négy állatot tesz pénzzé a tulajdonos (lásd a pénzügyi vezérigazgatóság 51106—921. sz. rendeletét). Ezen adó behajtása végett a marhalevél kiállításával foglalkozkodó hatósági közeg az ötödik marhalevél szélén feltünteti, hogy az egyszázalékos adó fizetendő. E megjegyzés rávezetése díjmentes. A rendelet végrehajtását az alispáni hivatal, illetőleg a pénzügyigazgatóság ellenőrzi. Azonban némi kilátásaink vannak arra, hogy a forgalmi adó ennek az évnek folyamán megszűnik. Az új pénzügyminiszter ugyanis egy előtte járt küldöttség előtt Titulescunak sok pénzügyi intézkedését helytelenítette, így különösen az egyszázalékos forgalmi adót és reményét fejezte ki arra nézve, hogy hat hónapon belül megszünteti ezt az adónemet.

Komoly betegség-e a szamárhurut?

A szülők legnagyobb része előtt a szamárhurut (szamárköhögés, hőkhurut) nem komoly betegség. Pedig a szamárhurutnak nagyon is komoly következményei lehetnek. A régi Magyarországon pld. 1897-ben több mint tizennyolcezer gyermek pusztult el szamárhurutban. *Fertőző betegség*, egyénről-egyénre ragad át. Veszedelemes voltát mutatja, hogy köhögős beteg közelében eltöltött néhány perc elegendő a ragályozáshoz. A szamárhurutot majdnem minden gyermek átszenvedi, de felnőttek is megkaphatják. Aki egyszer átesett rajta, az másodszor általában nem kapja meg.

A szamárhurut tüneteit mindenki ismeri. Kezdetben a köhögés izgatott, száraz, rekedtes, a beteg orra nyálkás, a szem könnyezik. Legtöbbször láz is van, de az nem tartós. Néhány nap, vagy esetleg pár hét alatt *rohamokban jelentkező, görcsös köhögés* köszönt be. A gyermeket ilyenkor félelem szállja meg, oltalom végett anyjába fogózik vagy valamely tárgyban kapaszkodik meg. Ekkor következnek a köhögés közben a sivító, messzire elhangzó huzások. Az arc ki-vörösödik, a szemek lángba borulnak és kidüllednek. Sok esetben hányás követi a rohamot, ami különösen a gyenge gyermeket igen megviseli.

A köhögési rohamok erősebbek és gyakoribbak zárt helyen, rosszul szellőztetett szobában, gyengébbek és ritkábbak a szabadban való tartózkodáskor, vagy jól szellőzött szobában. Általában *nedves, hűvös idő, zord időjárás fokozza a szamárhurutra a hajlamosságot*, a járványok kifejlődését elősegíti és egyben súlyosbítja is. Ezért a téli járványok rosszabb indulatúak.

A rohamokat gyakran *erős orrvérzés*, néha pedig a dobhártya megrepedése folytán *fülvérzés* követi. Megjegyzendő, hogy a *szamárhurut görcsös időszakában láz nincs, ha láz lép fel, az valamelyszövődménynek a*

jele. A görcsös köhögési időszak erős gyermeknél általában körülbelül négy héttig tart el, de tarthat nyolc héttig, sőt tovább is.

A számarhurut lassan, fokozatosan szűnik meg. A rohamok kevesbednek, mindinkább veszítenek görcsös, fullasztó jellegükből, egyszerű hurutos köhögés válik fel őket, mely különböző hosszú idő után megszűnik. A hányás elmarad. Ha azonban a számarhurut ezen időszakában a *gyermek megghülnek és hurutosak lesznek*, akkor ismét kezdődik a görcsös köhögés. Ezért nagyon fontos számarhurutos gyermekeket a meghülésektől óvni, hogy a visszaesést kikerültesstük.

A görcsös köhögések következményei lehetnek *sérvképződések*, továbbá *tüdőtágulat*, amely csecsemőnél nagy fokot érhet el. De a legveszedelmesebb jelenséggel a koponya verőereiből történő *vérzések* bírnak, mert ezek sokáig fennmaradó hűdések eredményezhetnek.

A számarhurut sok esetben a *tüdővész* kifejlődését segíti elő. Olykor rángó görcsök lépnek fel, amelyek a gyermek hirtelen halálát idézik elő.

A számarhurutnak felsorolt tünetei, szövődményei és utóabntalmi érthetővé teszik, hogy a számarköhögés nem oly könnyű és veszélytelen betegség, mint az a közhitben el van általánosságban terjedve. A legfontosabb tudni, hogy a számarhurut a *gümőkórral szemben az ellenálló képességet meggyengíti vagyis hőkhurutot átszenvedett gyermek a *tüdővést* könnyebben megkaphatja*. Nem veszélytelen azért sem, mivel a gyengébb gyermekek szervezetét erősen megviseli, akik a sok hányás miatt nagyon lefogynak és elerőtlenednek. Az angoikóros gyermekeknél pedig könnyen társulnak a hőkhuruthoz nehezen kigyógyuló hurutos tüdőlobok. Másfelől számarhurutot átszenvedett gyermekek igen hajlamosak kanyaró fertőzésre.

Mivel majdnem minden gyermek a számarhurut iránt nagy hajlamossággal viseltetik, *tanácsos a szülőknek járvány idején minden köhögős gyermektől óvni őket*. Mai nap sincs még oly gyógyszer, mellyel a számarhurut kifejlődésének gátat tudjunk vetni s így joggal mondhatjuk, hogy a *hőkhurutos fertőzéstől legkevésbé lehet megóvni a gyermekeket*.

Ha egy család több gyermeke közül egyik számarhurutos lett, az *egészségesek elkülönítendőek*. (Ugyanazon elvek érvényesülnek itt is, mint a skárlátnál mondtuk). Az *elkülönítésnek a legenyhébb esetben is 6 hétre kell terjednie*. Általános szokás, hogy a számarhurutos betegeket levegőváltoztatás szempontjából más vidékre küldik el. Ennek csak abban az esetben van értelme, ha oly helyre viszik a gyermeket, ahol másokat nem fertőzhet meg, *ellenkező esetben veszélyt rejt magában*, amennyiben a betegség elhurcolódik.

A görcsös rohamokra csillapítólag leginkább a tiszta, jó levegőben való tartózkodás hat. Ezért enyhe időben mentől többet legyen a beteg szabad levegőn, *szeles és zord időben tartassék otthon*. A szoba legyen lehetőleg tág, világos, jól szellőztethető, tiszta és pormentes. A pormentesítés végett a tisztogatás (seprés stb.) alkalmával felkavart port nedves kendővel kell letörölni. Télen a fűtés alkalmával a levegő kiszáradását viz elpárologtatásával lehet megakadályozni.

A lázas számarköhögősek ágyban tartandók, meleg, jó időben a szoba ablakai legyenek egész nap nyitva, sőt ilyenkor nyugágyban a szabadba (udvar, kert) is kivihető. A számarhurut görcsös köhögési időszakában az esetleges gyakori hányás folytán beálló elerőtlenedést gondos táplálással kell ellensúlyozni. Itt irányadó legyen, hogy sok hányás esetén a gyermekeknek naponta a rendesnél többször nyujtsanak eledelt, *erősebb köhögési roham után, mindig csak keveset*, mert felt gyomor ismét csak rohamot váit ki. Az étrend álljon a következőkből: tojás, tojásos ételek, pépes főzelékek és tészták, kocsonyás ételek, tejbe áztatott zsemlye, jól összeaprított és könnyű (borju, csirke) husok, kétszersült, párolt vagy friss gyümölcsök. Izgató eledel (fűszeresek, morzsás tészták stb.) kerülendő. A csecsemőket hányás után ujólag kell szoptatni, a mestersegesen (lehéntejjel, vagy tehéntejes lisztilevesekkel) tápláltaknak szintén többször kell nyujtani a táplálékot, mint rendesen.

A számarhurutos gyermekeket óvni kell a kedélyizgalmaktól! Helyesen cselekszik a szülő, ha a görcsös köhögés kinzó időtartama alatt a gyermek homlokát egyik, hátát másik kezével megtámasztja, mert így a fájdalmas, gyötrő köhögési rohamot a gyermek mintegy oltalom alatt szenved el. Kis gyermekeknél, vagy csecsemőknél a köhögés alatt a szájban meggyült nyálkát igyekezni kell tiszta kendővel eltávolítani, illetőleg kitörölni.

Végezetül felemlítjük, hogy a számarhurut kiállásától erősen megviselt gyermekeket megfelelő *erősítő táplálás* után kell lábra állítani. Emiatt jó időjárás esetén a szabadban mentől többet tartandók, megfelelőleg jól táplálándók, a városi gyermekek lehetőleg falura vitessenek.

A gyógyszeres beavatkozásokat minden szülő bizza orvosára, kinek hivatása lesz a fájdalmakon enyhíteni.

Dr. Gergely Endre.

Hanemann-rács lecsiszolt széllal ujra kapható. Az összes méhészeti felszerelések. Kiváló szűrke tenyész anyaméh. „Kezdődy”-féle hidegen folyó oltóviasz békeminőségben ujra kapható.

Dzierzon méhésznél

Nagyvárad, Teleky-utca 32.

IPARI ROVAT

Nincs hitel.

Ezt a feliratot, melynek láttán a vevő rendszerint savanyu képet vág, még mindig ott látjuk iparosaink, kereskedőink üzlethelyiségeiben. Pedig békeidőben a hitelnyújtás volt a kereskedelmi és ipari élet rendes élettő eleme. Hitelezett a gyáros a kereskedőnek, a kereskedő a kézműiparosnak, az iparos a vevőnek, a megrendelőnek és mindenkifőlött hitelezett olcsón a bank a gyárosnak, nagykereskedőnek és iparosnak egyaránt. Ma a régi hitelnyújtásnak ez a lánc-sorozata mindenütt szétszakadozott, jóllehet a hitelszükséglet, a hiteligenyelés ma jóval nagyobb, mint valaha. Miért elkülvheteilen a hitelnyújtás? Gazdasági szakértők megállapították, hogy az áruk forgalmi értéke akkorára emelkedett, hogy nincs ország, mely a forgalomban levő pénzével a területén fekvő árukat kilizethetné; ez egyet jelent a pénz általános szűkével. Ha tehát nincs elég pénz az áruk kifizetésére, akkor hitel híján az áru egyrésze feltétlen a termelő, vagy a kereskedő nyakán marad. Az üzletnek ilyenemű pangása pedig az iparnak és kereskedelemnek öngyilkosságát és következményeiben a munkásnyomor fokozását jelentené. Ez a magyarázata annak, miért érkezett el a hitel megindításának ideje, miért van hitelszükséglet nemcsak a vevő, hanem az eladó szempontjából is.

Minden szükséglet ösztönszerűleg meg kellene hogy szülje a kielégítés módját, az emberekben mégis akkora a hitelfélelem, illetőleg oly kevés az iparpolitikai belátás, hogy a hitelnyújtást még mindig nem tartják a józan kereskedelem létezős eszközének. Az embereket a hitel beszüntetésére a háboru alatt az élet és vagyon bizonytalansága vitték rá. Fronteltolódások, lakosság kitelepítése, menekülések, mind olyan okok voltak, melyek a hitel-élvező létét és ezen át a hitelnyújtó vagyonbiztonságát fenyegették. Ez és vele a háborus pénzkapzsiság ölte ki a hitelezés rendszerét. Ma ilyen okok már nem borognak fenn. Ma a hitelfélelmet minálunk a pénz folytonos értéksökkenése szüli. A hitelnyújtó névértékben visszkapja ugyan a hitelezett összeget, ellenben a visszkapott pénz vételereje, az időközben beállott valutacsökkenés miatt, kisebb lesz, mint a kölcsön-érték volt.

A hitelnyújtás az ipari forgalmat kétségienül okozza. Az ipar fellendülése pedig époly kétségtelenül függ a valutának. A hitelfélelem tehát egyik fő oka a valuta folytonos romlásának. Ha tehát az ipari állapoton javítani s a valutaromlást, mint a hitelfélelem

okozóját megakarjuk gátolni, akkor egyebet nem tehetünk, minthogy minden megbízható vevőnknek hitelt nyújtunk. Viszont a napi bevételt azzal igyekezzék biztosítani az eladó, hogy készfizetőnek nyújtson egy-két százalékos árkedvezményt, mint ahogy azt békeidőben is tette.

(g. j.)

Kétféle hordóhitelesítési eljárás. Tudvalevő dolog, hogy Erdélyben a mértékhitelcsítő állomások a hordók őrirtartalmát literben mérik le és így a hitelesítésük a valóságot híven tükrözi fel. A regátban azonban egy bottal megméri a hordó mélységét és a bottól hosszából számítják ki az őrirtartalmat. Ilyenképen erdélyi kereskedőinket sok kár érte már a hordóőrirtartalom hibás jelölése miatt. Ezért az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák kérvényt adtak be a kormányhoz, hogy a hitelesítést mindenütt a valóságos őrirtartalom megállapításával végezzék, vagyis az Erdélyben divó módszert vezessék be. Az egységesítés eddig mindenben a regát rendszerét juttatta diadalra. A regáti hordóhitelesítést azonban a miniszter is oly hátramaradottnak tapasztalta, hogy ezuttal nem látta helyesnek az erdélyi eljárás törlesztését, de nem is törülte el a regáti módszert se, arra hivatkozván, hogy évégett új hivatalok felállítására elviselhetetlen költségekbe kerülne.

Emelkedik az élő marha ára. A kivitel megindulása óta a marha ára eleven emelkedést mutat. Különösen nagy a kivitel a Bánságból, ott a sertésállomány meglehetősen fogyóban van. Ott az élő állat kilója már 30 leura emelkedett s az exportőrök ezt az árat is vígan fizetik, mert Csehszlovákiában így is nagy nyereséggel adják el a disznót. A cseh korona (sokol) ugyanis már a leu értékének négyszeresére emelkedett (egy évvel ezelőtt még csak 90 bani volt egy sokol) és ott a disznóhus kilója élősulyban 20—25 sokol (tehát 80—100 leu).

Husipar. Nehogy a városok ezután is silány húst kapjanak a kvóta-marhák kiárusítása folytán, az ipari és kereskedelemügyi miniszter rendeletet küldött a városi hatóságoknak a vágás ellenőrzésére. A rendelet értelmében a teheneket vagy ökröket csak az esetben lehet levágni, ha azok élősulyban legalább is ötmázsásak és különben is jó husban vannak.

A koronatarozást leuban kell megfizetni. Nagyfotosságú elvi jelentőségű döntést hozott az aradi királyi törvényszék polgári tanácsa. Steiner Ferenc aradi gabonakereskedő még a háboru előtt tartozott 46.150 koronával egy szegedi uriaszonnynak, özv. Barta Ferencnének. Steiner nemrégiben át akarta utalni Magyarországra tartozását. Bartáné azonban nem fogadta el az adósság ily módon való rendezését, hanem megbízott egy aradi ügyvédet, hogy perelje Steiner Ferencet. A tárgyaláson az ügyvéd beszédében rámutatott a trianoni

békeszerződés 254-ik szakaszára, amely elrendeli, hogy a koronabeváltás előtti tartozásokat a genfi tőzsde 1918. szeptemberi árfolyama szerint kell kifizetni. Az ügyvéd beszerezte a genfi tőzsde jegyzését, amely szerint a magyar korona árfolyama a leivel szemben 75 fillér volt, vagyis egy leu mindössze 75 fillért ért. A törvényszék hosszas tanácskozás után elfogadta az előterjesztést és a trianoni békeszerződés 254-ik pontjára való hivatkozással kötelezte Steiner Ferenc aradi kereskedőt, hogy a 46.150 korona adósságát az 1918. szeptemberi genfi tőzsde árfolyamok szerint 100:75 kulcs szerint fizesse meg, azaz 34.612 leut utaljon át Szegedre Bartánénak.

MULATTATÓ

Az ó torony.

Nagy-Szalonta nevezetes város,
Mégsem olyan nevezetes már most,
Mint mikor volt szabad hajdúfészek,
Benne lakván háromszáz vitézek.

Csonka torony nyúlik a felhőbe,
Rajta pihen a nap lemenőbe:
Rá-ráveti visszanéző fényét,
Mintha látnám ős apáim verét.

Vérpirosan mért néz vissza a nap?
Azt jelenti, rút idő lesz holnap?
Oh, Istenem, hiszen elég bőven
Volt már részünk zimankós időben!

Hej csak itt is, e hitvány zugolyban,
Hány nemes sziv vére ömlött hajdan!
Azt mondták, hazájokat védik,
Azt hívék, úgy áll fenn örökkéig.

S mi van abból, a miért fáradtak?...
A torony, mit durván összeraktak.
Áll a torony, mint valami Babel,
Rajt' az idő nyomtalanul jár el.

Rajta pihen a féllábú gólya,
Vércse, bagoly örökös lakója,
Velök együtt a galamb is elfér,
Összeszokik, utoljára nem fél.

Rajta a gyom óriássá nő fel,
Hajba kap a szélvész idővel.
Rá csap olykor, — hanem azt se' bánja —
A mennydörgős menykő buzogánya.

Csonka falán, viharos éjféلكor,
Boszorkányok nagy serege tánczol,
S jeléül az égi vigadásnak,
Egy-egy köve földön hever másnap.

(1850.)

Arany János.

A költő jó szive.

Egy napon Bem Kurcznak, aki hadsegéde volt valami jelentést mondott tollba. Ezalatt Petőfi egy tábori széken ült gondolataiba merülve.

Bem nem szerette, ha ilyenkor háborgalják. Félt, hogy valami csacska ember ellesi és dobra tüti jelentéseit. Hanem most mégis megzavarták. Egy foglyot hoztak. A jelentést tevő káplár állásba vágta magát.

— Jelentem alássan, tábornok ur, hogy ezt a foglyot lopáson kapták a szászok.

— Ismét! Ki vádolja?

— A helység bírása.

— Hol van?

— Odakünn.

— Szóltsd be!

A tábornok kikérdezte hadsegédjével a gonosztevőt s szembesítette a vádlottal.

— Igaz, hogy ennek az embernek elloptad egy sajtját?

— Nem tagadom.

— Tudod, hogy milyen büntetés terhe alatt van ez megtiltva?

— Tudom.

— Etég. Féljobb, inculj!

A szász atyafi kapott egy forintot a sajtjáért. Kurcz hadsegédjének meghagyta Bem, hogy rögtönítelő bíróságot hívjon össze; reggel a fogoly főbe fog lövetni.

Petőfi megilletődve hallgatta végig a történeteket. Szerette volna az öreg urnál közbevetni magát a szerencsétlen emberért, de látta, hogy Bem hangulata most nem alkalmas erre. Talán még jobban föllingerli a vila s reggel helyett még ma főbe löveti.

Ezért Petőfi szó nélkül távozott. Fölkereste azt a szerencsétlent, aki érzéktelenül várta sorsát.

— Mit tettél, szerencsétlen? — szólítja meg Petőfi. — Egy hitvány sajtért feláldoztad életedet. Iltas voltál?

— Nem. Hanem hát itt a szomszéd faluban lakik a feleségem és a négy gyermekem. Félesztendeje nem látam őket. Amint jöttünk, ácsorgó asszonyoktól megtudtam, hogy feleségem beteg, gyermekeim éheznek, könyörületes emberek tartják őket egyik napról a másóra. Ez a hír elkésztett. Az első gondolatom az volt, hogy elhagyom a tábort s meglátogatom a beteg asszonyt; de nem akartam, hogy szökevénynek tarissanak.

Mikor bezállásoltak a fatuba, a gazda akkor rakosgatja össze sajtjait. Kértem, hogy adjon belőlük egyet. Megtagadja; azt mondta, adott már a tábor számára eleget ingyen. Ha megfizetem, akkor ad; de nem volt pénzem. Lefeküdtünk. Én álmatlanul virrasztottam, eszemben volt a beteg asszony mindig. Láttam, hová zárja el a szász a sajtjait. Fölkeltem, feltörtem a zárat s ellopám a sajtot, az szent igaz, de nem magamnak. Egy asszonynak adtam át, aki reggel az éj fülumba készült. A szász reggel észrevette a hiányt s gyanuja rám esett. Az ellopott sajtot nem tudtam már visszavenni. Följelentett. Ennyiből áll az eset.

Petőfit meghatotta az eset. Bár jól tudta, hogy a tábornokot nehezen lehet könyörületre bírni, mert jól tudta, hogy az öreg ur kérlelhetetlen azokkal szemben, akik megsérteik a fegyelmet s minden rablást, legyen az bár a legcsekélyebb, halálbüntetéssel sújtott. Mindarróla föllette magában, hogy szólani fog. Visszatért tehát a tábornok lakására. Éppen akkor lépett ki onnét az ügyeletes tiszti.

— Lehet az öreg urral beszélni?

— Nem lehet. Három nap óta nem aludt, most dőlt le pihenni s meghagyta, hogy csak rendkívüli hírre költsek fel.

Petőfi nem merte felkölni álmából a tábornokot. Különbben is gondolta magában, Bokor Andrást — így hívták a szerencsétlent — csak korán reggel fogják kivégezni. Addig talán jön valami jó hír, ami az öregget jobb hangulatra tereli. Beállott az éj. Petőfi is nyugalomra tért.

Másnap reggel megszakgatott dobpergés ébresztette föl. Ablaka alatt vitték az elítéltet a vesztőhelyre.

Elöl egy szakasz, hátul egy szakasz honvéd, az ügyeletes tiszti, még a tábori pap.

Petőfi rémülten ugrott ki az ágyból, magára kapta ruháit s rohant Bemhez. Öt azt mondták, hogy még

alszik, nem szabad fölkelteni. De Petőfi nem hallgatott rájuk, hanem berohant.

— Tábornok ur!

— Mi baj? Megtámadott az ellenség? — kérdezte a felriadt vezér.

— Nem tábornok ur, azt a szerencsétlen embert viszik ki, aki azt a sajtot...

— Elég! Nem akarok többet hallani! — szolt Bem haragra lobbánva. — Elrémiő példát kell adni a hadseregnek. Nem akarok rablóbandát vezetni! A rossz példa ragadósabb a pestisnél!

— Ez nem volt gonosz ember, becsületemmel álllok jót érte.

— Már késő!

— Még nem!

— Jól van, ha nem késő s jót áll érte, függesztesse fel az ítélet végrehajtását.

Petőfi elrohant s futárt küldött a vesztőhelyre. Soha jobbkor nem érkezhetett volna meg. Bokor Andrást visszahozták.

Petőfi visszasietett Bemhez s elmondta neki az elítélt vallomását.

— Mondja meg neki, őrnagy ur, hogy egy óra mulva hagyja el táboromat s szemem elé ne kerüljön!

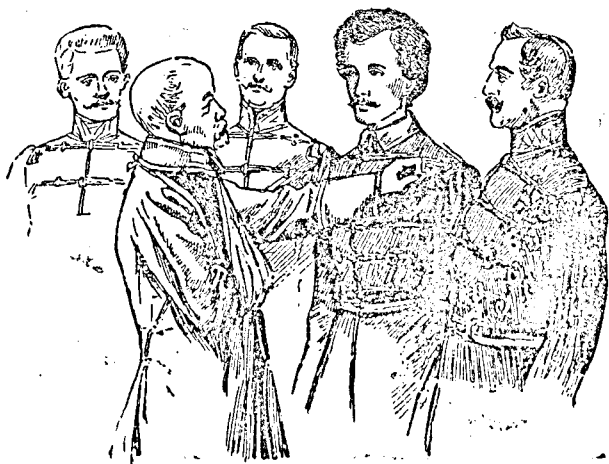
— Aranyat érő szive van, tábornok ur! — mondá és elsietett, hogy megvigye Bokornak a kegyelmet. Annak az elfásult embernek erre a hírre mind a két szeméből kicsordult a könny.

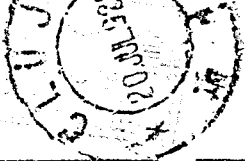
Az érdemjel.

A szabadságharcban tudvalevőleg Petőfi is tevékeny részt vett a harcmezőn is Bem mellett az erdélyi hadseregben, eleinte mint százados, később Bem őrnaggyá léptette elő s érdemjellel is kitüntette. Az öreg tábornok saját kezével tűzte mellére, még pedig balkézrel, mert sebet kapott jobbja még fel volt kötve s ezenközben így szolt:

— Balkézrel tűzöm föl, szivem felőli kezemmel!

S midőn elvégezte, megölelte a költőt hosszan, melegem. Mire Petőfi mély megilletődéssel felelte:

— Tábornokom, többel tartozom önnek, mint atyámnak; mert atyám csak életet adott nekem, ön pedig becsületet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. P. Verse nem sikerült. Megütöttünk rajta, hogy egyedül nem akar az istenházába járni.

S. L. Eddig is közöltünk Petőfire vonatkozó cikkeket és verseket, az év folyamán még többször közölni fogunk. Reméljük, hogy nagyrészen kikerül ezekből a közleményekből. Tessék Petőfi számainkat figyelemmel kísérni.

Sz. G. Felsőbánya. Az első félévre szóló előfizetési díj befizetésére vonatkozó feladó vevény megküldését kérjük.

D. A. Bita. Előfizetése 1923. január 31-én jár le. Üdvözlöt.

B. I. Seprős. Előfizetése szept. 16-án jár le.

Sz. J. Lupény. Lapját rendszeresen küldjük valószerűleg a postai kézbesítésben van hiba.

N. L. Dés. A lapot címére (Dés Szamosvölgyi igazgatóság C. II.) pontosan küldjük.

B. J. Székelyszentmihály. Lapot rendszeresen küldjük, esetleg hiányos postai kézbesítésről értesítést kérünk. Elmaradt számokat elküldöttük.

ifj. M. Gy. Belényesujlak. Nevére esetenként a tisztelet példánnyal együtt 13 példányt küldünk. Kért számokat eljuttattuk címére.

K. J. Pankota. 1. Az engedélyezett elemi iskolai tankönyvek jegyzéke lapunk 28-ik számába feltalálható. A könyvek a Minerva r.-t. kiadásában (Cluj—Kolozsvár, Str. Regina Maria 1. sz.) kaphatók. — 2. Magyar nyelvű tanügyi szaklap Erdélyben Székelyudvarhelyt jelenik meg „Tanítók Lapja” címen.

Olvassa a „Pásztortűz”-et.

Orvosok figyelmébe!

Megjelent

Dr. Engelberg Oszkár:

Orvosi terminológiája.

Kiadja a Minerva Irodalmi Részv. társaság, Kolozsvár.

Ara 100 Lei, — Portó 4 Lei.

A Minerva Irodalmi R.-T. Kolozsvár.

Kiadásában a következő elemi iskolai könyvek jelentek meg:

Fejes—Felméry: Uj Ábécé (engedélyezés száma 18706/921)	— — — — —	ára 12—	Lei
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a II. oszt. számára (eng. sz. 26311/921.)	— — — — —	11—	”
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a III. oszt. számára (eng. sz. 26311/921.)	— — — — —	13—	”
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a IV. oszt. számára (eng. sz. 13051/922.)	— — — — —	14—	”
Szilágyi: Kolozsmegye földrajza (engedélyezési sz. 39370/921.)	— — — — —	10—	”
Szilágyi: Földrajz a III—IV. oszt. számára (eng. sz. 13207/922.)	— — — — —	10—	”
Felméry: Vezérkönyv az Uj Ábécéhez Számolókönyv a II. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	3—	”
Számolókönyv a III. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	”
Számolókönyv a IV. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	”
Olvasókönyv az V—VI. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	”
Dr. Joanovici: Román—magyar társalgási kézikönyv. Tanítók egységesítő vizsgájára engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	25—	”
Dr. Joanovici: Rendszeres román nyelvtan (az egységesítő tanítóvizsga anyaga) engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	20—	”

E könyvek bevezetését a felekezeti fehatóságok engedélyezték. Ugyanott füzetek és írószerek olcsón kaphatók.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank Rt. Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás kir.-tér) 7.

Alaptőkéje: 16,000.000 lei.

Tartalékok circa: 15,000.000 lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron.

Affiliált üzletei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár r. t. Tordán, Udverhelymegyei Takarékpénztár r. t. Székelyudvarhelyen, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagyenyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasuti állomás mellett, Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljeisit. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez.